

– Kitap Tanıtımı –

İLAHİ ADALET VE ENGELLİ BİREYLER
İbrahim COŞKUN, İlahi Adalet ve Engelli Bireyler, Kitap Dünyası
Yayınları, 2016, 184 sayfa.

Necati ŞAHİN

Uzman, Necmettin Erbakan Üniversitesi A.K. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi
necatibeyshahin@hotmail.com

Engellilerle ilgili kendi alanında yazılmış birçok eser mevcut olmasına rağmen, kelami açıdan engellilik/engellilere yönelik eserlerin yazılması elzem bir durum teşkil etmektedir. Bu alanda bir boşluğu dolduracak olan bu eser de tarafımızdan incelenmiş ve bazı mülahazalar dile getirilmiştir.

Eser, giriş ve iki bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde engellilik ve buna yol açan sebepleri genel olarak ele alan yazar, burada metodolojik açıdan meselenin öncelikle ne olduğu ve nasıl ele alınması gerektiği noktasında bir önbilgi sunmaktadır.

Birinci bölümde ise meseleye kalam/akaid/kader açısından ekollerin bakış açılarını ortaya koymaya çalışmıştır. Burada ilahi sıfatlar ve yaratma açısından Cebriyye, Mutezile, Eşariyye ve Maturidiyyenin görüşleri ele alınmış, engellilik konusunda Cebriyye ve cebr-i mutavassıt olarak bilinen Eşariyye eleştirisi yapılmış, Maturidiyye'nin meseleye daha akılcı ve gerçekçi bir değerlendirme yaptığı konusunda mutabık kalınmıştır. Bu bölümün sonunda söz konusu ekollerin görüşleri özel eğitim açısından da değerlendirilmiştir.

İkinci bölümde ise ilahi adalet yönüyle yapısal engellilik konusu değerlendirilmiş ve bütün imkanlar ortaya konduktan sonra oluşan yapısal engellilik durumlarının kaderin bir cilvesi olarak görülmesi gerektiği ifade edilmiş, bunun yanında hiçbir önlem almadan dikkatsizlik ya da başka sebeplerle oluşmuş engelliliklerin de kadere bağlanması meselesi şiddetle

eleştirilmiştir. Adalet-zulüm-şer(kötülük)açısından Kur'an'da ve hadislerde meseleye nasıl bakıldığı, kelimelerin bu konudaki değerlendirmeleri geniş boyutlarıyla tartışılmıştır.

Mutezile bu konuya hikmet-adalet açısından, Eşariyye ise hikmet-mülkiyet açısından, Maturidiyye ise tevhid-hikmet-adalet açısından yaklaşmıştır. Ayrıca İslam filozoflarının, inkarcıların ve engelli bireylerin bu meseleyi nasıl değerlendirdikleri yine bu bölümde ele alınan konulardandır.

Kötülük problemi açısından bakıldığında engelliliğin mutlak kötü/şer olarak veya ceza olarak görülmesi yerine, bu meseleye bir hikmet ve imtihan vesilesi olarak bakılması ve karşılığının bu dünyada ya da ahirette mutlaka Allah tarafından verileceği şeklindeki telakki daha makul ve tutarlı bulunmaktadır.

Eserin içeriği ile ilgili genel mülâhazalar şu şekilde özetlenebilir:

- Kelimelerin engellilere yönelik olarak direkt bir yorum ve değerlendirmesi göze çarpmamaktadır.
- Dini tecrübe açısından ayet ve hadislerde engellilere yönelik davranış şekilleri mevcuttur.
- Dini yaşama açısından uygulama ve pratikte engellilere yönelik problemler bulunmaktadır.
- Kitapta ele alınış bakımından konu daha çok Allah-alem-insan münasebeti bağlamında değerlendirilip ele alınmıştır.
- Konunun ele alınışında irade-kudret ilişkisi ön plana çıkmış ve bu bağlamda Allah-insan açısından engellilik durumu ortaya konmaya çalışılmıştır.
- Cebriyenin bu konuyla ilgili görüşleri daha çok eleştiriye uğramış ve cebr-i mutavassıt olarak bilinen Eşariyye de engellilik meselesinde Cebriyye'ye yakın bir görüş sergilemesi ve engelliliğin Allah tarafından oluşan normal bir durum olarak kabul edilmesi sebebiyle bu eleştiriden nasibini almıştır.
- Engellilik konusunda Maturidiyyenin daha makul ve tutarlı bir görüş sergilediği ve engellilerin bu konudaki problemlerine itikadi olarak doğru yorum ve çözüm önerileri getirdiği vurgulanmıştır.
- Meseleye yönelik kelimelerin görüşleri ve çağdaş görüşler aktarılırken konu geçişlerinde kopukluklar tespit edilmiştir. Bu kopuklukların giderilmesi için daha anlaşılır ifadelerle cümle geçişleri sağlanmalıdır. Burada kelami açıdan yapılan değerlendirmeler

aktarılrken engellilerin ya da konuyla ilgili bilgi sahibi olmak isteyenlerin anlayacağı bir üslup ya da dil kullanılması meselenin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak eser, kendi alanında meseleye itikadi açıdan yaklaşan bir eser olması yönüyle hem ilklerden hem de bir boşluğu doldurma açısından takdire şayan bir eser olarak görölmektedir. Meseleyi bizzat yaşayan bir görme engelli babası olarak bu tür çalışmaların artarak devam etmesi gerektiğinden hareketle eserin, konunun anlaşılmasına katkı sağlayacağı kanaatindeyim.

